





213.





46r.

# Disputatio XXI.

D E

IN OFFICIOSO TESTAMENTO.

Q V A M

Q. F. F. F. Q. F.

S V B A V S P I C I I S

VIRI CLARISSIMI

DN. DOCTORIS HENRI-

CI BOCERI, IURISCONSULTISSIMI,

*Antecessoris in inclyta Tubingensium Vniuersitate lauda-*  
*tissimi, Praeceptoris sui summe obser-*  
*uandi,*

SOLITI ET ORDINARII EXER-  
citij gratiâ defendere tentabit

IOHANNES IACOBVS PLEBST  
*Stutgardianus.*



T V B I N G Æ  
*Apud Georgium Gruppenbachium.*

A N N O M. D C.

rrr



Dignitas XXI

YVES CHARLES  
DE BOURBON

SOLENNITÄT ORDINARIAT

ORDINARIAT

ORDINARIAT

ORDINARIAT

ORDINARIAT

A  
2





I.  
Disputatio XXI.

DE INOFFICIOSO TESTA  
mento.

T H E S I S I.



INTERDICTIS, DE QUIBUS HA-  
ctenus, proximæ sunt in rem actiones, quæ voce vna vin-  
dicationes (a) itemq; petitiones (b) vocantur, vnde iu-  
dicia earum petitoria appellantur (c)

a) *l. Actionum 25. in prin. ff. de oblig. & actionib. & §. Appellamus autem  
Instit. de actionibus* (b) *l. actio 28. ff. de oblig. & act.* (c) *l. Qui petitorio 36. in  
prin. ff. de rei vindicat. & c. cum dilectus, extra de causa poss. & proprietat.*

II.

Est autem duplex vindicatio, siue petitio; vna de rerum vniuer-  
sitate, altera de rebus singulis.

*l. i. in prin. ff. de rei vindicat.*

III.

De rerum vniuersitate est petitio hereditatis; quæ duplex est:  
Querela inofficiosi testamenti (a) & petitio hereditatis ita specialiter  
dicta. (b)

a) *Est & hæc petitio hereditatis l. Si quis 34. C. de inoffic. testam. l. pen. §.  
Sed quemadmodum, ff. de bonor. poss. contra tab. Cuiac. in Paratit. ff. & Cod. de in-  
offic. testam. & Tit. de petit. heredit. & ad Iul. Paul. lib. 4. recept. sentent. Tit. 5. §.  
Qui inofficiosum. sed vide Vigl. ad prin. Tit. Instit. de inoffic. testam. num. 6. Arnold.  
ab Haersolte in aduersar. de actionib. part. 2. act. 4. num. 2. Gædd. disputat. de in-  
offic. testam. thes. 4. (b) Tot. Tit. ff. & C. de petit. heredit.*

IV.

Querela inofficiosi testamenti est vindicatio (a) proindeq; actio  
(b) qua testamentum inofficiosum rescinditur, (c) & defuncti heredi-  
tas petitur (d) Eadem etiam accusatio de inofficioso testamento dici-  
tur. (e)

a) *l. Qui repudiantis 17. ibi, non rectè vindicasset, ff. de inoffic. testamento, Et  
facit huc, quòd ipsa querela dicitur petitio hereditatis in d. l. Si quis 34. C. de inoffic  
testam. (b) l. Quemadmodum 7. vers. Quid ergo, l. nihil 12. in prin. l. Nam etsi 15.*



§. Filius. ff. de inoffic. testam. l. liberi 28. vers. Si autem, & l. omnimodo 30. in prin. C. d. t. Instit. eod. Tit. in prin. vers. Non ergò, ibi, agere possunt; Confert eodem, quod & querela inofficiosa donationis dicitur actio in l. vlt. C. de inoffic. donat. Donellus quoq; lib. 19. comment. cap. 3. querelam inoffic. testamenti actionem appellat. (c) d. l. Qui repudiantis 17. l. materia 19. in fin. ibi, cum rescisso testamento, ff. h. t. & Nouel. 115. cap. 3. in fin. ibi, testamento euacuato, & cap. 4. in fin. ibi, sed rescisso testamento. (d) l. Filium 20. §. Sed quemadmodum ff. de bonor. poss. contratab. d. l. Si quis 34. ibi, nulla hereditatis petitione ex nomine de inofficiosa constituta, vel præparata C. h. t. l. Papinianus 8. §. Quoniam, ibi, si dicam inofficiosum, non totam hereditatem debeo, sed dimidiam petere, ff. eod. tit. Ang. ex sententia Fabri ad Tit. Instit. de inoffic. testamento in prin. num. 6. & VVesenbec. in Paratit. ff. cod. tit. nu. 10. & ad Schneid. in Instit. d. t. in prin. num. 15. (e) l. 6. §. vlt. & l. seq. Qui repudiantis 17. l. si institutum 27. in prin. ff. h. t.

## V.

Dispiciendum igitur, I. quid sit inofficiosum testamentum, II. quibus, & aduersus quos competat inofficiosi querela. III. ad quid detur hæc querela. IV. Quando ea cesset. V. Quæ pœna sit actoris, qui hoc iudicio victus est.

## VI.

Testamentum inofficiosum est, quod quidem iure subsistit, sed in quo vel liberi, in testatoris potestate constituti, immeritò exheredati sunt, vel cæteri liberi, aut parentes, aut fratres sororesue germani & consanguinei immerentes exheredati vel præteriti sunt, (a) Ita dictum, quòd non ex officio pietatis factum sit (b)

a) l. 3. l. 5. §. 1. l. liberi 28. C. h. t. Instit. eod. tit. in prin. Iul. Paul. lib. 4. sentent. Tit. 5. Cuiac. in Paratit. Cod. eod. tit. (b) l. 2. ff. d. t. & eod. Tit. Instit. in prin.

## VII.

Vt igitur inofficiosum sit testamentum, tria coniunctim requiruntur. Primum est, vt testamentum per se subsistat, nec ipso iure nullum, aut voluntate testatoris, vel ipso iure infirmatum sit.

§. Fam autem, Instit. h. t.

## VIII.

Ipso iure nullum est testamentum, quod a persona, quæ testari iure nequit, conditum est, (a) quodq; solennitate iuris destituitur (b) & in



& in quo liberi, potestati patriæ subditi sunt præteriti, vel non ritè exheredati, (d) siquidem pro præteritis habeantur (e)

a) *Quæ persona iure testari nequeunt, dictum est sub classe 2. disputat. I. thesi 17. & seqq.* (b) *De solennitate testamenti egimus sub dicta classe 2. disputat. 2. (c) ut ostendimus sub dicta classe 2. disputat. 3. thesi 9. & seqq.* (d) *l. 4. §. Sancimus, C. de liber. præter. Tit. Instit. de exheredat. liber. in prin. l. Inter cætera 30. in fin. ff. de liber. & post.* (e) *§. Eadem hæc. Instit. de hereditat. quæ ab intestat. deser.*

IX.

Præteritis hisce liberis, testamentum ipso iure adeò nullum est, ut nec legata, nec cætera testamento relicta debeantur.

*l. Filio 17. ff. de iniusto, rupt. irrit. fact. testam. Cuiac. ad l. 4. circa finem, ff. de lib. & posth. & ad Nouel. 18. Dissentiunt communiter Dd. ad Auth. ex causa. C. de liber. præter.*

X.

Voluntate testatoris infirmatur testamentum rescissione tabularum eius, resignatione item, & delectione illius, tum etiam alius testamenti ordinatione, & simplici testamenti reuocatione.

*De his infirmandi testamenti modis disseruimus sub dicta classe 2. disputat. IX. thesi 3. & seqq.*

XI.

Ipso iure infirmatur testamentum tum agnatione sui heredis, & capitis diminutione testatoris, tum eo publici iudicij sententia ad mortem damnatum, tum etiam desertione heredis, & si militis sit testamentum in castris factum, tempore anni post missionem ipsius militis exacto.

*Hos testamenti infirmandi modos exposuimus sub dicta classe 2. disputat. IX. thesi 24. & seqq.*

XII.

Alterum, quod hîc desideramus, est, ut persona, quæ pietatis quodam officio institui heres debuit, non sit instituta, sed vel ritè (a) exheredata, vel præterita (b) ea scilicet præteritione, quæ pro exheredatione habetur. (c)

a) *Quomodo ritè exhereditatio fiat, exposuimus supra sub dict. classe 2. disputat. 3. thesi 16.* (b) *l. 3. l. Nam & his 5. §. 1. ff. h. t. & seqq. & Instit. eod. Tit. in prin. & Nouel. 115. cap. 3. in prin. & cap. 4. in prin.* (c)





XIII.

Pro exheredatione habetur præteritio, qua mater, vel avus maternus suos liberos (a) vel liberi parentes suos, (b) vel frater aut soror consanguineum fratrem vel sororem (c) testamento suo omittit.

a) §. Mater, Instit. de exheredat. liber. (b) l. Pater filium 14. ff. h. t. l. cum filium 17. C. eod. Nouell. 115. cap. 4. §. vlt. (c) l. Fratris 21. & l. fratres, 27. C. h. t. & l. 1. ff. eod.

XIV.

Tertium, quod hîc requirimus, est, vt eiusmodi aliqua persona exheredata, vel præterita, immeritò, id est, sine iusta causa & inique exheredata sit, vel omissa siue præterita.

a) l. Nam & his 5. §. 1. ff. h. t. & Tit. Institut. eod. in prin. Et notandum hîc, quòd aliud est non ritè, id est, non vt oportet exheredare, & exheredare immeritò, siue indignè aut iniquè. De ritè facta exheredatione loquitur Vlpian. in, l. non putauit 8. §. Ne quæuis, ff. de bonor. poss. contra tab. & Iustinian. in §. Eadem hac, Instit. de hereditat. qua ab intestat. defer. De exheredatione immeritò siue indignè facta est textus in d. l. 5. §. 1. ff. h. t. Suo herede non ritè exheredato testamentum nullum est ipso iure, l. 4. §. Sancimus, C. de liber. præter, & Tit. Instit. de exheredat. liber. in prin. Siquidem exhereditio non ritè, siue, non vt oportet facta pro præteritione habeatur, dicit. §. Eadem hac, Instit. de heredit. qua ab intest. defer.

XV.

Enumerantur autem à Iustiniano causæ 14. ex quibus liberi à parentibus iuste exheredari possunt, (a) Item octo, propter quas liberi suos parentes iure exheredant, (b) & tres, ob quas frater aut soror fratrem vel sororem meritò exheredare potest (c)

a) Nouel. 115. cap. 3. De his vide sub classe 2. disputat. 3. thes. 37. & seqq. (b) Dicit. Nouel. 115. cap. 4. (c) Nouel. 22. cap. 47. Et quoniam scimus, easq; proposuimus sub dict. disputat. 3. thesi 59.

XVI.

Et vt alibi (a) sic & hoc loco asserimus, nulla alia ex causa integrum esse parentibus liberos suos exheredare, quam quæ in ipsa Iustiniani constitutione nouella continetur. (b)

a) Dicta disputat. 3. thesi 44. (b) Per fundamenta ad dictam thesin adscripta. Adde Vigl. ad. §. vlt. num. 6. Instit. h. t. de inoffic. testam.

Sed



## XVII.

Sed quæritur, utrum postumi exheredatio ipso iure vitiet testamentum, an vero illud, ut iure validum, per querelam inofficiosi rescindendum sit? Posterius nobis placet.

*l. Maximum vitium. 4. in fine C. de liber. præter. & §. Postumi quoque, Instit. de exheredat. liber. ubi Viglius num. 8. & 9. tum etiam plerique alij dissentiunt, hoc argumento, quod nulla ingratitudinis causa in postumum cadere possit. Sed refelluntur hi omnes, sententia axiomatis sequentis, & ipse Vigl. ad §. Tam autem, uu. 6. Instit. h. t. post Alciat. lib. 4. Paradox. cap. 16. scribit, exheredato postumo, valere nihilominus testamentum.*

## XVIII.

Non caret cotrouersia & illa quæstio, quæ in causa sit testamentum, si exheredatio, vel nulla ex causa facta sit, vel ex causa quidem, sed non iusta, vel iusta quidem ex causa, sed exheredationi non adscripta? Et licet vulgò recepta sit sententia, ipso iure testamentum esse nullum, (a) veriùs tamen est testamentum iure valere, sed per querelam inofficiosi euacuari, & rescindi posse. (b)

a) *Per text. in Nouel. 115. cap. 3. in prin. & cap. 4. in prin. (b) Per textus & quorundam Interp. autoritates ad thesin 46. disputat. 3. class. 2. Adde etiam Viglium ad Rubr. Instit. num. 4. & 5. & Fachina. lib. 4. cotrouers. cap. 9. Donel. lib. 19. commentar. cap. 4. pag. 274.*

## XIX.

Cognito quid sit inofficiosum testamentum, videamus, quibus, & aduersus quos competat inofficiosi querela. Ex prædictis autem haud obscure colligimus, tria tantùm esse genera eorum, quibus inofficiosi querela competit. Primum genus continet liberos testamento parentis iniuste exheredatos, vel præteritos, non solum naturales etiam postumos, sed & adoptiuos, in defuncti testatoris potestate qui fuerunt.

*§. Tam autem, & §. Postumi quoque, Instit. h. t. & l. Postumus 6. in prin. ff. eod. t.*

## XX.

De filio naturali ex concubina progenito haud iniuria dubitaueris. Nos tamen & huic inofficiosi querelam competere putamus eo casu, quo iusti liberi, & vxor iusta desunt, ob legitimam scilicet portionem, (a) quæ est sextans, in quem vnâ cum matre sua succedit. (b)

a) *Cuiac. ad Nouel. 18. (b) dict. Nouel. 18. & 89. cap. XII. §. 4.*

Spurium



CLASSIS QUARTÆ

XXI.

Spurium verò testamento matris exheredarum, præteritumque de inofficioso matris testamento rectè quæri iuris autoritas arguit.

*l. Si suscepta 29. §. 1. ff. h. t.*

XXII.

Et licet pater filium in testamento ita præterierit, aut exheredaverit, ut eum filium esse negaret suum, attamen ei, si est filius, querela inofficiosi datur.

*l. Si restituta 27. §. 1. ff. eod. tit.*

XXIII.

Alterum genus comprehendit parentes testamento liberorum indignè exheredatos, vel præteritos. Et competit querela inofficiosi non patri tantum, etiam adoptiuo: sed & matri, auo, auia, auo materno, & generaliter quicumque parentum locum obtinent.

*l. 1. l. aduersus 30. ff. h. t. §. Non autem liberis tantum, Instit. eod. tit. & §. vlt. Instit. de exheredat. liber. Nouel. 115. cap. 4. §. vlt.*

XXIV.

Tertium genus complectitur fratres & sorores germanos, & consanguineos, iniquè exheredatos, vel præteritos. Vterini autem fratres, & sorores inofficiosi querela uti non possunt, multò minus ceteri cognati, qui sunt ultra fratres, & sorores. Vnde hi melius fecerint, si inanibus se non vexarent sumptibus, cum spem obtinendi habeant nullam.

*l. 1. ff. h. t. l. fratris 21. & l. fratres, 27. C. eod. t. §. Soror autem, vers. ultra fratres, Instit. h. t.*

XXV.

Non aliter tamen his fratribus & sororibus inofficiosi querela competit, quàm si turpes personæ hæredes sint institutæ, (a) quo casu, licet testamentum codicillarem habeat clausulam, non tenetur tamen frater aut soror retenta legitima hereditatem instituto restituere. (b)

*a) d. l. Fratres 27. C. de inoffic. testament. & §. Soror autem, Instit. eod. tit. (b) per l. Titia 13. ff. h. t. & l. nec fideicommissa 36. ff. de legat. 3.*

XXVI.

Est autem turpis persona, quæ infamiae, turpitudinis, vel leuis notæ maculâ laborat.

*d. l. Fra-*



d. l. Fratres 27. C. h. t. l. 2. C. de dignitatib. lib. 12.

## XXVII.

Infamiae maculam dicimus veram iuris infamiam, (a) Turpitudinis macula Constantino Imp. (viri remur) est infamia facti, (b) quae opinione bonorum & grauium hominum (c) ob proprium aliquod turpe factum, id est, delictum (d) alicui non iudicato, vel per procuratorem iudicium accipienti irrogatur. (e) Leuis notae macula eidem Imp. quae fit, nostris aqua haeret, (f) Arbitramur autem eos dici laborare leuis notae macula, qui quidem nihil deliquerunt ipsi, aliquid tamen est, quod apud graues & bonos homines opinionem eorum onerat, vt sunt, quos pater testamento suo increpauit, (g) item spurij (h) cadauerum excoriatore, carnifices. (i)

a) Donel. lib. 19. comment. cap. 4. pag. 269. in fin. Quibus modis haec infamia irrogetur, exposuit Praeses lib. disputat. ad tres priores partes Pandect. disputat. XI. thesi XI. & seqq. Item Donel. lib. 18. commentar. cap. 7. & 8. (b) Donel. d. lib. 19. comment. cap. 6. pag. 154. lin. 24. & seq. improbat vulgarem illam distinctionem, qua infamia diducitur in iuris infamiam, & infamiam facti, hac ratione, quod nulli fama & dignitas adimatur nisi iure, nulli infamia irrogetur, nisi iure. Verum errare mihi videtur Donellus, propter l. 2. ff. de obsequijs parentib. & patron. praest. Vbi Vlpian. Iurisconsultus, licet, enim, ait, verbis edicti non habeantur infames, ita condemnati, re tamen ipsa & opinione hominum non effugiunt infamiae notam. Ecce Iurisconsultus hic duo facit infamiae genera, vnum quod eos continet, qui iure notantur infamia, alterum quod complectitur hos, qui tantum re ipsa, id est, ipso turpi facto suo, & hominum opinione notantur. (c) d. l. 2. ff. d. t. (d) Delicta sunt turpia facta l. 1. in fin. l. 2. l. 4. & l. pen. ff. de condict. ob turp. caus. l. Generaliter 26. iunct. l. si flagitij 123. ff. de verbor. oblig. & l. iurisgentium 7. §. si ob maleficcium, 3. ff. de pact. (e) d. l. 2. ff. de obsequijs parent. & patr. praest. Quaedam delicta non per se, sed si ex ipsis delinquens condemnatus fuerit, infamiam iuris irrogant, vt ostendi in dicta disputat. XI. ad tres priores Pandectar. partes, thesi 16. & seqq. & scribit Donel. dict. lib. 18. cap. 6. §. Hoc constituto, vers. alterum eorum, & cap. 8. Vnde sequitur, si ob eiusmodi aliquod delictum non fuerit iudicatus delinquens, cessare in eo iuris infamiam, Quia tamen ipsum scelus, & vitae turpitudine inquinavit, infamiam facti sustinet, l. 2. C. de dignitatib. lib. 12. & d. l. 2. ff. de obsequijs parentib. & patr. praestand. (f) vt conuincitur ex his, quae scribit post alios Ferd. Vas. lib. 1. de testato-



ris potentia, §. X. num. 68. (g) l. Ea, quæ pater 13. C. de his qui not. insan. (h) Spurius neq; iuris notatur infamia, neq; notatur infamia facti, ob stuprum scilicet parentum, cum ipsemet nullam turpitudinem commiserit, l. Spurius 6. in prin. ff. de decurioribus c. Nisi 10. §. personæ, Ext. de renuntiat. can. 1. distinct. 56. nec parentum notâ maculari debeat, nè ipsorum delictum huic innocenti pœnæ sit, l. 1. §. In filiis 2. vers. in auo. & §. pen. ff. de Decurionib. neq; alieno odio prægrauetur, contra l. Si quis 33. §. legis autem, C. de inoffic. testam. sed ex nostro proprio delicto autoritate legum dignitas nostra minuatur, aut consummatur, l. pen. §. Existimatio ff. de varijs, & extraord. cognit. Quia tamen naturalis quoq; filius ex concubina progenitus, vitio laborare dicatur alieno, parentum scilicet, l. vlt. C. de naturalib. liber. & satis iniuriosum existimetur aliquem nominare spurium, qui legitime natus est, l. Si qua illustris 5. C. ad Senatusconsultum Orphit. & filius Sacerdotis defectus laborare dicatur notâ, quæ eum ad sacros ordines promoueri impedit, c. accedens, extra de purgat. Canonica. Sacra quoq; scriptura liberos ex illegitimo thoro conceptos ignominia affectos arguat, Deuter. cap. 23. vers. 2. Ecclesiastici cap. 23. circa finem, & sapientiæ cap. 3. vers. Filij autem, Ius item Canonicum eos degeneres & ignobiles vocet, can. Si gens Anglerum, distinct. 56. & infamia notet, ac infames esse censeat, can. Coniunctiones, 35. quest. 2. & 3. & c. per venerabilem. Qui filij sint legitimi dubitandum non est, quin per leuis notæ maculâ aspersos significentur ipsi spurij in dicta l. Fratres 27. C. de inoffic. testament. cui consonat l. 2. C. de dignitatib. lib. 12. (i) Faber. ad §. Soror., Instit. de inoffic. test. Ioan. Schneid. ad §. Non autem liberis, num. 17. Instit. d. r.

## XXVIII.

Vnde non probamus Donelli (a) interpretationem, sentientis, quod per turpitudinis maculam in lege Constantini Imp. (b) significetur ea macula, quæ aspersa dicitur illi, qui ordine motus est, vel relegatus, vel fustibus cæsus, cum tamen cuiusq; horum etiam dignitas AVCTORITATE LEGVM minui (c) & relegationis pœna, tum etiam fustium ictus ad existimationem pertinere dicatur (d) & eorum etiam dignitas minui traditum sit (e) qui perpetuo edicto (f) infamiæ causa enumerantur.

a) dict. lib. 19. commentar. cap. 4. pag. 270 (b) dict. l. Fratres 27. C. de inoffic. testam. (c) l. pen. §. Existimatio & §. Minuitur. ff. de varijs, & extraord. cognit. (d) l. capitaliū 28. §. Cetera pœna. 1. ff. de pœnis (e) d. l. pen. §. Minuitur. in fin. ff. dict. tit. (f) De quo in l. 1. & cot. Tit. ff. de his, qui notantur infam.

Neq;



## XXIX.

Neq; admittimus eiusdem Donelli, (a) explicationem, quã per leuis notæ maculã asperfos Constantinum, (b) denotare ait parentem, & patronum, qui doli, vel iniuriarum actione conuenti, iudicium non per se, sed per procuratorem acceperunt. Cùm enim hi reipfa, id est, ob proprium suum delictum non effugere notam infamiæ dicantur, (c) certè haud rectè asseritur, ipsos leuis tantum notæ maculã aspergi.

a) *Dict. cap. 4, pag. 270.* (b) *dict. l. Fratres 27. C. de inoffic. testam.* (c) *d. l. 2. ff. de obseq. parentib. & patr. prest.*

## XXX.

Si ergò immeritò exheredatus sit frater, aut soror, instituta meretrice, (a) locus erit querelæ inofficiosi.

a) *Est enim meretrix persona turpis l. 3. ff. Si à parentib. quis manumiss. fuer. & l. 4. §. sed quòd meretrici, 3. ff. de condict. ob turp. vel iniust. causam, Cuiac. in lib. 14. question. Papin. pag. 361.*

## XXXI.

Nunquid idem sentiendum si concubina sit heres instituta à concubino suo exheredato, vel præterito indignè consanguineo fratre aut sorore? Dd. ita communiter sentiunt, (a) quibus legum autoritas suffragatur, (b)

a) *Ang. ad l. 1. num. vlt. ff. de inoffic. testam. & ad d. l. Fratres 27. num. 1. C. de inoffic. testam. Iason, ibidem num. 10.* (b) *Nam & leuis notæ macula in institutis facit locum querelæ inofficiosi, vt suprà diximus, Et confert hùc, quòd & liberi ex concubina nati, vitio laborare dicuntur alieno parentum scilicet. in d. l. vlt. C. de naturalib. liber.*

## XXXII.

Spurio quoq; instituto à parente suo, consanguineus frater & soror querelam inofficiosi mouere possunt.

*Spurius enim, vt priùs ostendimus, leuis notæ macula laborat, Sentiunt idem Dd. quos refert, & sequitur Hartman. Pistoris, lib. 1. quest. iur. quest. 30. Vide quoque Iacob. Thoming. decis. 48. & Fachina. lib. 4. controuers. cap. 93.*

SSS 2

Possunt



Possunt item querela inofficiosi testamenti agere iidem, si cada-  
uerum excoriator, vel carnifex institutus fit hæres.

*Faber ad dict. §. Soror. Instit. h. t. & Ioan. Schneid. ad §. Non autem, nu. 17.  
Instit. d. t.*

XXXIV.

Quid verò si duobus heredibus institutis, vnius persona sit turpis,  
alterius honesta? Ex sententia Vlpiani pro parte turpis personæ testa-  
mentum per querelam rescindi potest.

*l. Circa 24. ff. de inoffic. testam.*

XXXV.

Et siue iure ciuili quis adeat hereditatem, siue Prætorio iure bo-  
norum possessionem agnoscat, agere querela inofficiosi poterit; tum  
etiam eius heredes cœptâ controuersiâ, vel præparatâ, vt si ipse heres,  
vel bonorum possessor decesserit posteaquam ad mouendam inofficio-  
si querelam venit, vt si comminatus tantum accusationem fuerit, vel  
vsq; ad denunciationem, vel libelli dationem processerit.

*l. Postumus 6. §. vlt. & l. seq. vbi Cuiac. ff. de inoffic. testam. ex quo loco, vt  
ex l. 1. C. eod. intelligimus, acturum de inofficioso prius adhuc hereditatem, vel bono-  
rum possessionem petere.*

XXXVI.

Competit autem querela inofficiosi testamenti aduersus institu-  
tum heredem, (a) etiamsi Imperator sit; (b) vel vnus ex liberis, aut  
aliquis ex municipibus (c)

a) *l. Si non mortis, 25. §. 1. l. Si instituta 27. §. pen. l. si suspecta, 29. in prin.  
ff. de inoffic. testam. l. si heredum 10. & l. cum duobus 13. C. eod. tit. (b) l. Papinia-  
nus 8. §. Si Imperator 2. ff. h. t. facit l. Ex imperfecto 23. ff. de legat 3. & l. 3. C. de  
testament (c) l. pen. §. 1. ff. de inoffic. testam.*

XXXVII.

Competit item aduersus fiscum, qui in locum instituti heredis  
successit.

*d. l. Si heredum 10. C. h. t.*

Con-



## XXXVIII.

Conceditur etiam aduersus fideicommissarium heredem, cui ex Senatusconsulto Trebelliano à fiduciario herede, restituta est hereditas.

*l. 1. C. eod. tit.*

## XXXIX.

Tribuitur denique aduersus eum, qui contra tabulas bonorum possessionem accepit.

*l. Filium 20. in prin. vers. sed quemadmodum. ff. de bonor. poss. contra tab.*

## XL.

Sequitur ut dispiciamus, ad quid competat querela inofficiosi: cuius capitis inspectio duplex est: Vna de fine huius actionis; altera de eius re subiecta.

## XLI.

Finis querelæ inofficiosi testamenti hic est, ut testamentum sententia Iudicis pronuncietur inofficiosum heredis institutio rescindatur, testamentum ad causam intestati deducatur, atque hereditas ab intestato obtineatur.

*l. Postumus 6. §. 1. l. Papinianus 8. §. pen. l. si pars. 10. l. Titia 13. in fin. l. Qui repudiantis 17. & l. Mater. 19. ff. h. t. & Nouel. 115. cap. 3. in fin. & cap. 4. in fin. Donel. lib. 19. comment. cap. 10.*

## XLII.

Antiquitùs quidem per querelam inofficiosi totum rescindebatur testamentum, ut nec legata, nec libertates datæ præstare actor teneretur (a) Iure autem nouo rescinditur duntaxat heredis institutio, legata, fideicommissa, & datæ libertates saluæ manent. Quæ actione ex testamento peti possunt. (b)

a) *d. l. Papinianus 8. §. pen. & l. Qui repudiantis. §. vlt. ff. de inoffic. testam.*

(b) *dict. Nouel. 115. cap. 3. in fin. & cap. 4. in fin. Fachin. lib. 4. controuers. cap. X,*



## XLIII.

Res inofficiosi querelæ subiecta, vel tota est hereditas, vel eius pars quædam. Tantum enim quisq; per hanc actionem petere potest, quantum intestato patrefam. mortuo habiturus esset. Vnde si quis solus ab intestato futurus esset heres, de inofficioso agendo recte totam hereditatem petet; Sin pro parte, non totam hereditatem, sed hanc ipsam partem petere debet.

*d. l. Mater. 19. ff. h. t. Cuiac. in lib. 2. Question. Pauli, pag. 29.*

## XLIV.

Ex duabus ergo filiabus vna à matre præterita, altera instituta, placet præteritam non nisi semissem hereditatis, agendo de inofficioso, vindicare posse.

*d. l. Mater. 19. & l. si ponas 23. in prin. ff. eod. tit.*

## XLV.

Similiter duobus filiis, qui soli defuncto erant, exheredatis, si vnus dicat inofficiosum, responsum est à Papiniano Iurisconsulto, eum non totam hereditatem, sed dimidiam petere debere.

*l. Papinianus 8. §. Quoniam. ff. h. t.*

## XLVI.

Quod si autem ex duobus liberis exheredatis vnus querelam repudiet, aut tempore excludatur, pars eius alteri accrescit, vt qui ab initio per querelam partem solam vindicare poterat, nunc totam hereditatem possit, partem iure suo proprio, partem iure accrescendi.

*l. Qui repudiantis 17. & l. Si ponas 23. §. vlt. vbi Cuiac. ff. h. t. l. si post mortem 10. §. liberi. ff. de honor. poss. contratab. & Nouel. XXII. de nuptijs, cap. 21. Cuiac. in lib. 2. quest. Pauli. pag. 28. & seq. & in lib. 2. Responsor. Papin. pag. 54. col. 2. & ad l. Papinianus 8. §. Quoniam. 8. & ad l. Filius 22. & duas ll. seqq. ff. h. t. & Donel. lib. 19. comment. cap. 9. Fachina. lib. 4. controuers. cap. 31.*

Proxi-



## XLVII.

Proximum nunc est, ut videamus, quibus casibus cesset inofficiosi querela. Et primò locus non est querelæ, si meritò & digne sit exheredatus aliquis legitima scilicet ingratitude ex causa.

*Novel. 115. cap. 3. & cap. 4.*

## XLVIII.

Sed quæritur, cui in iudicio de inofficioso testamento onus probandi incumbat, exheredato, vel instituto heredi? Et arguit iuris autoritas, quod mouens querelam teneatur quidem probationem præstare, se immerentem exheredatum vel præteritum; (a) heres tamen scriptus, si elogium exheredationis verum dixerit, legitimis modis id probare necesse habet (b)

a) *l. Nam & his 5. §. 1. ff. h. t. & l. liberi 28. C. eod. tit. & l. Si postumus 14. §. vlt. ff. de liber. & postum.* (b) *l. Si maritus 22. ibi, neq. iustas offensæ causas præstitisse expressè conuincitur, & l. seq. l. Omnimodò 30. ibi, Si tamen non ingrati legitimis modis arguantur. C. h. t. l. Cum apertissimè 10. in prin. C. de secundis nupt. & Novel. 115. cap. 3. in prin. & fin. & cap. 4. in fin. vers. siue igitur. Dissentire videtur Cuiac. ad Novel. 18. mihi pag. 129.*

## XLIX.

Secundò cesset inofficiosi querela, si exheredato legitima, tota (a) vel pars eius (b) est relicta.

a) *l. Papinianus 8. §. Quoniam 8. ff. h. t. §. Igitur quartam, Instit. eod. tit.* (b) *d. l. Omnimodò 30. C. h. t. & §. Sed hac ita, Instit. d. t.*

## L.

Controversæ autem quæstionis est, legitima titulo institutionis relicta esse debeat, an satis sit, si iure legati, fideicommissi, vel donationis sit relicta? Nos liberis & parentibus exheredatis, vel præteritis, ea præteritione, quæ pro exheredatione habetur, querelam inofficiosi competere arbitramur, etiamsi legati, fideicommissi, aut donarionis titulo, debita portio eis relicta fuerit (a) In cæteris verò huiusmodi

fin-



singularem titulum, ad excludendam querelam sufficere existimus. (b)

a) *Per Nouel. 115. cap. 3. in pr. ibi, nec si per quamlibet &c. & cap. 5. in pr. Cuiac. ad Nouel. 18. mihi pag. 128. & ad Iul. Paul. lib. 4. sentent. Tit. 5. §. Filius in iudicio. Vigl. ad §. vlt. Inst. h. t. Fach. lib. 4. Controuers. cap. 30. At Ioan. Vaud. diss. lib. 1. var. quæst. 5. (b) Dispositio enim Nou. 18. cap. 1. ibi siue quis illud. d. l. omnimodò 30. in pr. vers. & hæc quidem. C. h. t. & §. Sed hæc ita. Inst. eod. Correcta non est alia noua lege in fratribus & sororibus, proindeq; vigere adhuc putari debet per regulam l. 32. in fin. C. De appellat. & in c. 1. in fin. Tit. De constitutionib. in 6.*

## LI.

Hinc si pater testamento etiam inter liberos absq; institutionis titulo, legitimam vni ex liberis relinquat testamentum inutile est.

*Fachin. lib. 4. controuers. cap. 24.*

## LII.

Et licet dicat pater, se filio centum pro sua legitima relinquere, attamen institutionis titulo non præsumitur eam dare, (a) et si in numerata pecunia assignet pater filio legitimam, non est cogendus filius acceptare hanc patris dispositionem (b)

a) *Fach. d. lib. 4. controuers. cap. 25. (b) Est enim legitima pars substantiæ paternæ Nou. 18. cap. 1. Fach. d. lib. 4. cap. 33.*

## LIII.

Est autem legitima, siue debita portio, pars quædam illius portionis, quæ ab intestato alicui debetur; quæ olim erat quarta illius debite portionis (a) hodiè verò pro numero personarum intestato succedentium, vel triens, vel semis, (b) non modò in liberis, sed & eius fratribus & sororibus, (c) Parentum legitima semper est triens (d)

a) *d. l. Papinianus 8. §. Si quis mortis 6. ff. h. t. & l. Parentibus 8. in prin. C. eod. tit. (b) Nouel. 18. cap. 1. (c) dict. Nouel. 18. cap. 1. in fin. Dissentiunt multi inter quos est Giphon. ad Auth. nouissima C. de inoffic. testam. in manuscriptis commentarijs, nondum luce donatis. (d) Est & horum aucta legitima in dict. Nouel. 18. cap. 1. vers. vlt. gl. Bart. Ias. & alij ad dict. Auth. nouissima, C. de inoffic. testam. & Cuiac.*



*Cuiac. ad dict. Nouel. 18. cap. 1. & Balduinus in Iustiniano mihi pag. 542. & seq. Fachina. lib. 4. controuersiar. cap. 28. & seq. Dissentit prater alios Vaud. lib. 1. quest. 50.*

## LIV.

In dubium vocatur, si filius à viuo patre legitimam acceperit, an patris substantiâ postmodum aucta, filius mortuo patre secundum bonorum quantitatem, quæ tunc est, petere legitimam possit? Affirmata sententia nobis potior est.

*Per text. in l. Si quando 35. §. 1. C. h. t. Fachin. lib. 4. controuers. cap. 27.*

## LV.

Quòd si parentibus & liberis titulo institutionis aut fratribus vel fororibus quouis alio titulo aliquid relictum sit testamento, quod non compleat legitimam, tunc ab heredibus, quòd minùs acceperunt, conditione ex lege exigere possunt, (a) quæ actio perpetua est, & transitoria ad heredes, etiam non præparata (b) neq; extinguitur renunciatione licet iurata. (c)

a) *d. Nou. 115. cap. 5. d. §. Sed hac ita. vers. sin verò. Inst. h. t. & d. l. 30. in pr. vb. gl. in verb. exigere. C. eod. And. Geil. lib. 2. obseruat. 120. in pr. (b) l. Papinianus. 8. §. quoniam vers. proinde. ff. h. t. And Geil. d. lib. 2. obser. 120 n. 7. & seqq. (c) l. si quando. 35. §. 1. C. h. t. Vid. Minsing. cent. 1. obser. 36.*

## LVI.

Tertiò, locus non est querelæ, si exheredatus vel præteritus repudiauerit hereditatem, vel querelam, (a) vel tacita dissimulatione querelæ renunciauerit, (b) vel agnouerit iudicium & voluntatem defuncti, accipiendo scilicet quod sibi testamento relictum est, (c) modò suo suorumq; nomine ita agnouerit, secus si id quod accepit, alij rursus præstiterit. (d)

a) *l. Qui repudiantis 17. l. Si ponas 23. §. vlt. ff. h. t. l. Si quis filium 34. ibi. repudiauerit querelam, C. eod. t. (b) l. 1. C. de in integr. restitut. minor. (c) d. l. Papinianus 8. §. si conditioni. ff. h. t. l. si quando 35. §. Et generaliter. C. eod. tit. (d) §. Si tutor, Instit. h. t. & l. Si pars. 10. §. 1. ff. eod. vide Donel. lib. 19. cap. 5.*

ttt

Pacto



## LVII.

Pactò tamen inter patrem & filium effici non potest, ne hic testamentum illius inofficiosum dicat.

*d. l. Si quando 35. §. 1. & ibi Dd. C. h. t. Chass. ad consuetud. Burg. Rubr. 7. §. 2. Du trespassé, num. 7.*

## LVIII.

Quartò, matri & fratribus querela inofficiosi nulla est aduersus testamentum filij & fratris sui impuberis (a) neq; liberis, parentibus, fratribus, sororibus aduersus testamentum militis, quocunque iure, communi, vel militari factum fuerit. (b)

a) *d. l. Papinianus 8. §. Sed nec impuberis. ff. h. t. Donel. lib. 19. comment. cap. 5. pag. 282.* (b) *l. Si instituta 27. §. de inofficioso, 3. ff. h. t. & l. De inofficioso 9. C. eod. tit. Vide Donel. dict. lib. 19. cap. 5. pag. 283, & seqq.*

## LIX.

Adhæc, locus non est querelæ inofficiosi testamenti, si exheredatus, vel præteritus post aditam hereditatem quinquennio tacuerit.

*l. Contra 16. & l. si quis 34. in fin. l. Scimus 36. §. illud præterea C. h. t. l. 2. C. In quib. causis in integr. restitut. necess. non sit. Vide Balduin. in Iustiniano, mihi pag. 332. & seq. & Donel. lib. 19. comment. cap. 6.*

## LX.

Deniq; cessat inofficiosi querela morte exheredati, vel præteriti, si hic eam viuus non præparauerit.

*l. Si quis filium 34. C. h. t. & l. Postumus 6. §. vlt. & l. seq. ff. eod. tit. Donel. lib. 19. comment. cap. 6. pag. 291. in fin. & pag. seq.*

## LXI.

Restat vltima inspectio de pœna actoris succumbentis in hoc iudicio: quæ est, quod si suo nomine egerit, amittit id, quod testamento ei datum est, idque fisco vindicatur tanquam indigno ablatum.

*d. l. Pa-*



*d. l. Papinianus 8. §. Meminisse. ff. h. t. vide Donel. lib. 19. comment. cap. X. pag. 309. & seq.*

## LXII.

Quod si impubes arrogatus, qui quartam habet ex constitutione D. Pij, agat querela inofficiosi, nec obtineat, non perdit quartam; (a) ut nec perdit actor ob hoc donationem inter vivos, vel mortis causa donationem (b)

a) *d. l. Papinianus 8. §. si quis impubes. 15. ff. h. t. (b) l. Post legatum 5. §. Qui mortis causa, ff. de his, quæ ut indig. Donel. lib. 19. comment. cap. X.*

## Corollaria.

## I.

GRAVIS oritur quæstio: An filio à patre exheredato, causaq; ingratiitudinis probata, nepos ex sua persona ad inofficiosi querelam admittatur?

*Negatiue patrociniū ferre videtur l. si quis filium suum 34. vers. sed nos C. De inofficioso Testam. l. si quis filio exheredato. 6. in prin. De iniust. rupt. irrit. & c. l. 9. §. si filium. 2. ff. de liber. & post. vbi Cuiac. l. 4. §. si quis. ff. de bonor. poss. Cont. tabul.*

## II.

Dubium & anceps eruditissimus Donel. (a) hoc reddidit quæsitum, an, si testator ob falsum de morte filij rumorem, liberos præterierit, & alios instituerit heredes, atq; quædam reliquerit legata, tum quoad institutionem, ita quoque legatorum respectu inualidum sit testamentum? Affirmatam sententiam à veritatis tramite recedere non existimo. (b)

a) *Donel. in Auth. non licet & Auth. Ex hac causa. num. 9. C. de liber. præterit. (b) l. inter cætera 30. ff. de liber. & post. hered. instit. l. filio præterito. 17. ff. De iniust. rupt. vbi Cuiac. & ad l. 4. ff. de liber. & post. hered. Br. in d. Auth. ex causa. vbi tribus cum primis suam corroborat sententiam rationibus primam petit à præteritione militis per l. sicut 9. & l. si cum. seq. C. De testam. milit. Deinde vero simile haud esse opinatur, quenquam suis successoribus alienos præferre voluisse, l. Cum auus. 102. ff. de condit. & Demonstr. l. cum acutissimi. 30. C. De Fideicom. l. generaliter 6.*



§. fin. C. De Instit. & substit. Tertium argumentum depromit Br. ex l. si unquam 8. C. De reuocand. donat. Hanc sententiam confirmant quoque Paulus Castrens. Alexand. Iason. in d. Auth. Ex causa. C. De liber. praterit. And. Geil. lib. 2. obseruat. Practicar. obseruat. 113. num. 1. & 2. Cum enim hoc de filio ignoranter praterito expressè decisum non sit, ut legata facta tecta conseruari debeant, à iuru antiquiregulis certè recedendum non erit, arg. l. 32. in fin. C. De appellat.

## III.

An auus ex filio spurio nepotem heredem instituere possit, quaeritur? Affirmatam sententiam benigniorem esse putamus.

Eo solummodò casu quo nulla soboles legitima superest l. fin. C. de naturalib. liber. arg. l. 3. De interd. & relegat. l. 1. §. vlt. l. 3. §. si emancipatus. ff. de bonor. poss. Cont. tab. l. cognouimus. Cum Auth. seq. C. de heret. Br. in l. Gallus. §. quòd sò is. ff. De liber- & postum. Gayl. lib. 2. obseru. 115. num. 5.

## IV.

Liberis exheredatis, qui nihil ex patris iudicio meruerunt rupto testamento ius suum conseruandum est; nec opponetur doli mali exceptio. Quod non solum in persona eorum, sed in heredibus, in persona liberorum quoque; eorum obtinendum est.

l. Liberis 13. ff. de doli mali, & metus except. vide Cuiac. in lib. 14. quaestio. Pauli, pag. 258.

## V.

Si filio exheredato ex Senatusconsulto Trebelliano hereditas patris restituta sit, non debet, in quantum facere potest, sed in solidum condemnari: quia effectu quodammodo heres est.

l. Si filiusfam. 5. ff. Quod cum eo, qui in alien. potest. Vide Cuiac. in lib. 30 Pauli ad edictum, pag. 75.

FINIS DISPUTATIONIS  
VIGESIMAE PRIMAE.



Ka 3071

(3/4)

ULB Halle 3  
003 261 573

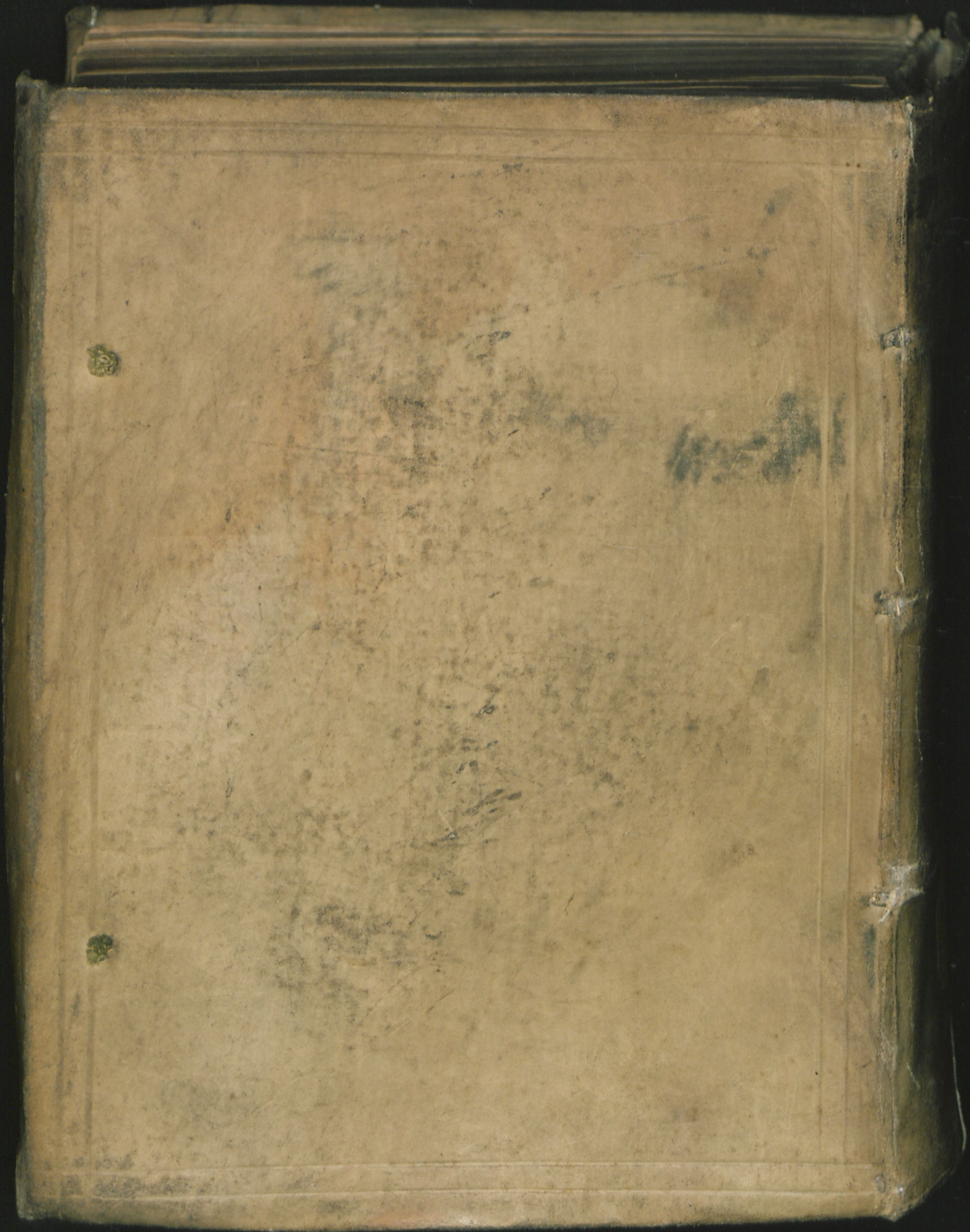


sb

Burblind. 3/1.









46r.

# Disputatio XXI.

DE  
FICIOSO TESTAMENTO.

Q V A M  
Q. F. F. F. Q. F.

S V B A V S P I C I I S

CLARISSIMI  
DOCTORIS HENRI-  
RI, IVRISCONSULTISSIMI,  
*in inelyta Tubingensium Vniuersitate lauda-  
ssimi, Praeceptoris sui summe obser-  
uandi,*

ET ORDINARIJ EXER-  
citij gratiâ defendere tentabit

JANNES IACOBVS PLEBST  
*Stutgardianus.*



TUBINGÆ  
*Apud Georgium Gruppenbachium.*

A N N O M. D C.

rrr

